

Heimdall-vänner,

Här nu den tredje delen i denna omgångs **Ingmar Karlsson**-trilogi, den som handlar om örnen i det österrikiska statsvapnet. Nedan beskriver Ingmar, anar man ett lätt raljerande småleende i sammanhanget, om olika politiska strider om denna ursprungliga dubbelörn som så småningom blev en enkelörn.

Om fenomenet dubbelörn kan i sammanhanget följande citeras vad *Wikipedia* upplyser: "Dubbelörnen blev i Bysantinska (Östromerska) riket en symbol för kejsarmakten, där de två huvudena ansågs representera Romarikets båda kejsartroner, med Bysans som Romarikets östra del. De ryska kejsarna övertog symbolen både för att framstå som efterföljare till det bysantinska riket och för att symbolisera deras herravälde över både Väster- (Europa) och Österlandet (Asien). Också i Tyskromerska riket användes dubbelörnen som kejsarsymbol och fördes sedan vidare av Österrike så länge det var kejsardöme. - Flera länder i sydöstra Europa använder dubbelörnen i sina rikssymboler idag efter att direkt eller indirekt ha tagit över den från Bysantinska riket." - T o m lilla Albanien har en dubbelörn i vecken för att nu så där i förbigående hämta ett uttryck från **Carl Snoilskys** (1841-1903) *Herr Jans likfärd*.

Nordisk Familjebok kompletterar: "På grund av sin styrka, sin höga stolta flykt och sin skarpa syn blef [örnen] af de indoeuropeiska folken hållen för fåglarnas konung och tagen till symbol af kraft, seger och herravälde. --- Den napoleonska örnen är gyllene med hufvudet vanligen vänstervändt samt sitter på en antik åskvigg. Marskalk Bernadotte fick (liksom öfriga marskalkar) insätta napoleonska örnen i öfre delen af sitt vapen som furste af Pontecorvo, och med detta kom örnen att ingå i det svenska riksvapnet."

Ytterligare en örndetalj i sammanhanget: *Under dubbelörnen* är en ofta spelad, österrikisk marsch, skriven av **Josef Franz Wagner** (1856-1908) - trots efternamn och syssla ej släkt med tonsättaren **Richard** (1813-1883). Den skrevs 1902, är Wagners mest kända och var bl a marsch för den svenska 1. kavalleribrigaden.

Håll till godo!

Frank
Ordf

När befrias den österrikiska örnen?

Der Spiegel skrev härförleden [2014] att Transnistrien är det enda landet i Europa med hammaren och skäran som statssymbol.

Med upplösningen av den österrikisk-ungerska dubbelmonarkin efter första världskriget fick den nya republiken Österrike ett nytt vapen. Ett av dubbelörnens två huvuden högs helt enkelt av. På den amputerade fågelns huvud byttes kejsarkronan ut och ersattes av en stiliserad krona av tegel som en symbol för borgarklassen.

För att inte de övriga klasserna skulle bli orepresenterade fick örnen nya föremål att greppa i klorna. Riksäpplet, svärdet och spiran ersattes av en hammare i den vänstra och en skära i den högra som symboler för arbetarna och bönderna. Efter andra världskriget tillkom så en sprängd kätting mellan örnens ben som en symbol för befrielsen från nazismen.

Redan 1954, ett år innan de sovjetiska ockupanterna lämnade Österrike, krävde politiker från det konservativa ÖVP att hammaren och skäran skulle avlägsnas, därför att de var symboler för förtryck och ofrihet. Förslaget väckte då ingen debatt. En sådan kom istället i gång efter kommunismens kollaps i Östeuropa hösten 1989. Prag ligger ju ett trettiotal mil väster om Wien och när de kommunistiska regimerna föll samman som korthus och de kommunistiska symbolerna försvann, framstod Österrike plötsligt som en heraldisk socialistisk utpost i väst.

Debatten drogs då i gång av **Jörg Haider** [1950-2008], som dragit den internationella uppmärksamheten till sig med uttalanden om att den österrikiska nationen var "ett ideologiskt missfall". Haider krävde att hammaren och skäran omedelbart skulle avlägsnas från statsvapnet, eftersom de symboliserade "människoförakt, dödsläger och förtryck."

ÖVP, som då regerade med socialdemokraterna, motionerade i parlamentet om att örnen skulle befrias från de båda redskapen men däremot även i fortsättningen prydas med tegelkronan som en symbol för den andra österrikiska republiken, men socialdemokraterna fann ingen anledning att skruda om sin örn med motiveringen att den som kunde sin österrikiska historia också visste att hammaren och skäran i vapnet inte hade något med kommunismen att göra utan att redskapen i stället var symboler med bakgrund i den austro-marxistiska österrikiska historien. Skulle hammaren och skäran bort måste örnen också bli av med sin krona eftersom den var en symbol för borgarklassens tidigare dominans. Även örnens svarta fjäderskrud borde i så fall få en ny färg, eftersom den kunde ses som en symbol för 30-talets klerikala austrofascism, ett argument som Haider och ÖVP bemötte med att den röda färgen i tegelkronan och örnens tunga i så fall utgjorde en lika svår politisk belastning.

Andra kritiker hävdade att man ju inte gärna kunde plocka örnen så att den såg ut som en Wiener Brathendl före tillagningen och de ställde frågan vad som skulle vara mera passande. En Sachertårta, en Germknödel eller en Mozartkugl?

De som manade till besinning i debatten pekade även på kostnadsaspekten. Om statsvapnet ändrades, måste alla offentliga skyltar bytas ut, nya sigill och stämplor för alla byråkrater anskaffas, brevhuvuden ändras och alla sedlar tryckas om.

Det senare argumentet föll ju bort, när euron infördes i Österrike, men debatten i denna ornitologisk-politiska fråga klingade ändå av, eftersom en ändring av statssymbolen kräver två tredjedelsmajoritet i parlamentet och samförstånd mellan ÖVP och socialdemokraterna.

Österrike har nu fått sällskap av den av **Vladimir Putin** [f 1952] understödda och av Ryssland erkända utbrytarrepubliken Transnistrien i östra Moldavien. Kanske kan detta leda till att de stora partierna enas om ett nytt statsvapen, eller krävs det att den ryska dubbelörnen förses med samma verktyg för att den österrikiska örnen skall befrias från hammaren och skäran?

Ingmar Karlsson

Rysslands riksvapen:

Sveriges stora och lilla riksvapen samt Albanien's riksvapen:

